

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології

Кафедра ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «КОНТРОЛЬ БУР'ЯНІВ»
для студентів денної форми навчання
за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин»
ОС Бакалавр
на тему:
«Заходи контролю бур'янів у посівах .....району,області»

Київ 2023

*Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Кафедра ентомології, інтегрованого захисту та
карантину рослин*

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «КОНТРОЛЬ БУР'ЯНІВ»

НА ТЕМУ: _____
_____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Керівник _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь)

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

УДК 632

Викладено методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Контроль бур'янів» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин» ОС Бакалавр.

Рекомендовано вченою радою факультету Захисту рослин, біотехнологій та екології Національного університету біоресурсів природокористування України (протокол №__ від _____ 2023 року).

Укладачі: Мороз С.Ю., Доля М.М.

Рецензенти: кандидат сільськогосподарських наук, доцент Сикало О.О. (Національний університет біоресурсів і природокористування України), доктор сільськогосподарських наук, доцент Піковський М.Й (Національний університет біоресурсів і природокористування України).

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни
Контроль бур'янів
Для студентів очної/заочної форми навчання
Спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»
ОС «Бакалавр»

Укладачі:

_____ Мороз С.Ю.

_____ Доля М.М.

З М І С Т

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи.....	6
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
2.1. Ґрунтово-кліматичні умови зони та району.....	8
2.1.1. Характеристика ґрунтів господарства.....	8
2.1.2. Природно-кліматичні умови в районі розташування господарства	8
2.2. Теоретичні основи та обґрунтування необхідності чергування	9
культур в сівозмінах	9
2.3. Складання ротаційної таблиці сівозміни	10
2.4. Присутність бур'янів в сівозміні і система захисту сільськогосподарських культур та заходи боротьби з ними.....	10
2.5. Розробка системи обробітку ґрунту в сівозміні	11
ВИСНОВКИ	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	12

ВСТУП

Метою виконання курсової роботи є закріплення і систематизація знань студентами з навчальної дисципліни «Контроль бур'янів» і суміжних дисциплін. Виконання курсової роботи є важливим етапом у підготовці висококваліфікованого фахівця зі спеціальності «Захист та карантин рослин» і дозволяє виявити:

- рівень фахової підготовки студента і його здатності з використання здобутих знань при вирішенні конкретних питань захисту рослин;
- володіння студентом методикою проектування основних ланок системи захисту рослин використовуючи дані конкретних сільськогосподарських підприємств;
- здібності студента аналізувати і систематизувати інформацію літературних джерел з наукових і практичних досягнень, що відповідають темі курсової роботи;
- уміння студента логічно мислити та на підставі отриманих знань аналізувати і узагальнювати інформацію літературних джерел і давати обґрунтування запроєктованих ланок систем захисту рослин;
- вміння робити самостійні висновки і пропозиції.

Робота виконується за індивідуальним завданням під керівництвом викладача кафедри «Інтегрованого захисту та карантину рослин». Кожен студент, отримавши індивідуальне завдання, самостійно розробляє для конкретного господарства основні елементи системи захисту рослин та здійснює їх обґрунтування.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу треба виконувати самостійно за індивідуальним завданням та з допомогою викладача кафедри, керуючись цими методичними вказівками.

Курсова робота виконується за єдиною темою: «Розробка і впровадження основних ланок системи захисту рослин в зоні _____».

Курсова робота має включати в себе: титульний аркуш, вступ (передмова), основні розділи, висновки, список використаної літератури та додатки (за необхідності), а її обсяг має становити 20-25 сторінок тексту друкованого набору.

Писати курсову роботу слід стисло але змістовно, ґрунтуючись на наукових і виробничих даних, з агрономічним обґрунтуванням, критичними зауваженнями і висновками.

Робота друкується з одного боку аркушу із відступом з усіх сторін – 20 мм. Всі сторінки курсової роботи нумеруються знизу у правому кутку аркушу. Скорочення одиниць виміру повинно відповідати загально прийнятим правилам: тона – т; кілограм - кг; грам – г; гектар – га; і т.д. Використані формули і позначки повинні бути з поясненням (розшифровуванням), а кожна таблиця повинна бути пронумерована і мати текстовий заголовок, який повинен відповідати її змісту. Свій номер і текстову назву повинні також мати рисунки, схеми, графіки і діаграми (**Рис. 1,2,3...**) та таблиці (**Таблиця 1...**).

Висновки не нумеруються, а якщо вони входять до загальних фраз (речень) або тексту і є їх логічним продовженням, то їх можна не озаглавлювати.

Виконану роботу студент здає керівнику на перевірку не пізніше ніж за місяць до початку екзаменаційної сесії, оскільки екзамен з дисципліни «Контроль бур'янів» без курсової роботи не приймається. Після перевірки курсової роботи керівник повертає її студенту для ознайомлення з зауваженнями, підготовки до захисту, або для доопрацювання.

Роботу оцінюють за своєчасністю виконання, формою, змістом, використанням літературних джерел (літературний огляд), а також за

аналітичністю, обґрунтованістю та наслідками її захисту. Загальна оцінка роботи становить 100 балів, а кожен з критеріїв оцінювання - 20 балів, відповідно.

Зміст курсової роботи – це перелік структурних частин, поданих в тій послідовності, в якій вони викладені в тексті. Зміст повинен містити в собі номер сторінки, з якої починається розділ.

Вступ (передмова). У вступі слід коротко висвітлити важливість написання курсової роботи, сформулювати мету і завдання, а також на підставі опрацьованих літературних джерел висвітлити перспективу розвитку контролю бур'янів та заходи щодо підвищення урожайності сільськогосподарських культур.

В тексті основних розділів студент висвітлює зміст кожного з них та аналізує, а за необхідності обґрунтовує викладений матеріал.

Формування висновків. Завданням цього самостійного розділу курсової роботи є підведення підсумків виконання окремих розділів і роботи в цілому і формулювання висновків про обмежуючі фактори отримання високих і сталих урожаїв в господарстві, а також можливостей здійснення заходів з підвищенням врожайності культур.

Список використаних джерел укладається за робочою картотекою. До нього входять повні бібліографічні описи включених видань. Кожен бібліографічний опис видання слід починати з абзацу. Всі використані джерела подають в алфавітному порядку і за номером (прикладом може бути: список використаної літератури до методичних вказівок с. 12).

Додатки. Містять статистичний матеріал, графіки, діаграми, таблиці.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу необхідно виконувати згідно з запропонованою нижче структурою. Кожен розділ роботи має містити в собі статистичні данні та аналіз

проведених обчислень. В кінці роботи обов'язково необхідно узагальнити результати з аналізу кожного розділу, висвітленого теоретичного матеріалу, та сформулювати висновки по виконаній курсовій роботі в цілому.

2.1. Ґрунтово-кліматичні умови зони та району

2.1.1. Характеристика ґрунтів господарства

Характеристика ґрунтів господарства в курсовій роботі наводиться в вигляді таблиці 1 та аналізу наведених у таблиці показників. Закінчується розділ висновками про придатність ґрунтів для вирощування у господарстві культур, враховуючи біологічні вимоги останніх.

Таблиця 1. Характеристика ґрунтів господарства

Показник	Назва ґрунтів	
Потужність гумусового горизонту, см		
Вміст гумусу, %		
Гранулометричний склад		
Структурних агрегатів розміром > 1мм, %		
Водостійких агрегатів розміром > 0,25 мм, %		
Щільність ґрунту, г/см ³		
Загальна пористість, %		
Запас продуктивної вологи на початок вегетації в шарі ґрунту 0 – 100 см, мм		

2.1.2. Природно-кліматичні умови в районі розташування господарства

Природно-кліматичні умови в курсовій роботі висвітлюються відповідними показниками отриманими за даними спостережень найближчої метеостанції або з довідкових джерел. Інформація наводиться у вигляді таблиці 2, після чого наведені показники характеристики природно-кліматичних умов аналізуються за їх достатністю, або нестачею, можливим позитивним або негативним впливом на ґрунти при їх використанні, та на рослини при їх вирощуванні.

Таблиця 2 Середньобагаторічні показники основних метеорологічних умов в районах розташування господарства

Показник	Місяць												За рік
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Сума атмосферних опадів, мм													
Температура повітря, *С													
Сума температур: > 5*С													
Сума температур: > 10 *С													
Кількість вітряних днів з швидкістю > 15 м/хв.													

Дата перших осінніх приморозків у повітрі _____, на ґрунті_____

Дата останніх приморозків у повітрі _____, перших на ґрунті_____

Тривалість вегетаційного періоду в днях_____

2.2. Теоретичні основи та обґрунтування необхідності чергування культур в сівозмінах

Вказати причини необхідності чергування с.-г. культур в сівозмінах. Обґрунтувати чергування культур у складеній Вами сівозміні, виходячи з запропонованої структури посівних площ (завдання). Схему запроєктованої сівозміни навести у вигляді таблиці 3.

культур, схему захисту від бур'янів, де студент наводить в роботі у вигляді таблиці 5.

Таблиця 5. Система захисту культур від бур'янів

№ п/п	Культура	Площа/види бур'янів
1.	овочева, плодова	10 основних бур'янів Площа 1 га
2.	зернова, бобова, олійна просапна технічна, Кормова.	10 основних бур'янів Площа 50 га

2.5. Розробка системи обробітку ґрунту в сівозміні

Система обробітку ґрунту розробляється під кожен культуру сівозміни (або пар) згідно складеної схеми. В свою чергу, система обробітку ґрунту під кожен культуру сівозміни (або пар) складається з системи основного, передпосівного та післяпосівного обробітку. Система обробітку ґрунту для сівозміни розробляється по кожній культурі запроєктованої і освоєної сівозміни відповідно до (таблиці 6)

Таблиця 6. Система обробітку ґрунту в _____
(вказати тип і вид сівозміни)

№ поля	Культура або пар згідно схеми сівозміни	Прийоми обробітку ґрунту	Строк обробітку	Машина, знаряддя	Глибина, та інші вимоги обробітку

ВИСНОВКИ

Узагальнені висновки бажано зробити по кожному розділу роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко П.І., Коваленко В.В., Гангур В.В., Корецький О.Є., Шаповал І.С., Савченко Г.І., Квасніцька Л.С. Екологічна роль сівозмін у підвищенні стійкості агроєкосистем Лісостепу. Зб. наук. праць ННЦ «Інститут землеробства УААН. Вип. 3. 2010. С. 175–185
2. Борона В.П Карасевич В.В., Задорожний В.С., Неїлик М.М. Інтегрований контроль над бур'янами в агроценозах кормових і зернофуражних культур. *Вісник аграрної науки*. № 3. 2009. С. 14–16.
3. Брухаль Ф., Гаврилов С., Коломієць В. Захист кукурудзи від бур'янів. *Пропозиція: Кукурудза: від насіння до прибутку*. 2016. С. 30-34.
4. Голубцов Є.М., Белінський Ю.В. Забур'яненість посівів сої залежно від способів основного обробітку ґрунту в східній частині лівобережного Лісостепу. *Збірник наукових праць ХНАУ*. 2015. Вип.2. С. 247–252.
5. Довідник з гербології. Навчальний посібник. За ред. І.Д. Примака. Київ: Кондор, 2006. С. 3 – 19
6. Єщенко В.О. Еарнаух О.Б. Забур'яненість посівів кукурудзи за різної глибини та способу зяблевого обробітку ґрунту. *Збірник наукових праць Уманського ДАУ*. Умань, 2009. № 72. С. 80–87.
7. Лебідь Є. М., Циков В.С., Матюха Л. П., Шевченко М. С. Методика проведення польових дослідів по визначенню забур'яненості та ефективності засобів її контролювання в агрофітоценозах. Дніпропетровськ, 2008. С. 5-10.
8. Липовий В. Г., Князюк О. В. Фотосинтетична продуктивність одновидових і сумісних посівів кукурудзи з соєю. *Збірник наукових праць. Сільське господарство та лісівництво*. 2017. № 6. Том 2. С. 44-50.
9. Примак І.Д. Ресурсозберігаючі технології механічного обробітку ґрунту в сучасному землеробстві України. Київ : «КВІЦ», 2007. 272 с.
10. Сніжок О. Контроль бур'янів та хвороб на кукурудзі баковими сумішами. *Пропозиція*. 2017. № 6. С. 102-103.
11. Сторчоус І. Контроль коренепаросткових бур'янів. *Пропозиція*. 2015. № 10. С. 98-102.
12. Ткаліч Ю.І. Ефективність застосування гербіциду Гвардіан тетра в посівах кукурудзи. *Вісник Дніпропетровського Державного Аграрного Економічного Університету*. 2017. № 2. С 30-34.
13. Шацман Д.О. Продуктивність кукурудзи за різних систем захисту і беззмінного вирощування у Лівобережному Лісостепі України. *Агроєкологічний журнал*. 2018. № 3. С. 82-88